

**Luděk BŘEZINA, MEZI KRÁLEM A STAVY.
Dolnolužické zemské fojtství na prahu novověku (1490-1620),
FF UK, Praha 2011**

Předkládaná práce vznikala relativně dlouho, ale péče, kterou autor svému pojednání věnoval, nakonec přinesla ovoce. Význam a fungování hejtmanských úřadů ve vedlejších zemích se zatím nedočkalo příliš velké pozornosti našich historiků (viz v roce 2010 v Opavě vydaný soubor prací k zemským hejtmanským úřadům) a postavení Dolní Lužice mezi zeměmi České koruny je u nás téma v podstatě neznámé. O to zajímavější a přínosnější je předkládaná studie L. Březiny i jeho již publikované dílčí příspěvky na dané téma.

Příliš bohatá není ani relevantní historická literatura k dějinám Dolní Lužic, jíž teprve v posledních zhruba deseti letech znova „objevili“ němečtí historikové působící v Braniborsku (Potsdam). Z nečetných německých prací k dolnolužickému zemskému fojtství autor mohl vyjít ze studií z pera Rudolfa Lehmana a z dnes již značně zastaralého přehledu Johanna Wilhelma Neumanna z let 1832-1833 (*Versuch einer Geschichte der Niederlausitzischen Landvögte*). Od počátku svého studia se proto L. Březina zaměřil především na vyhledávání a interpretaci pramenů, z velké části netištěných a uložených v Národním archivu v Praze, v archivech v Braniborsku (Brandenburgische Landeshauptarchiv Potsdam, Geheimes Staatsarchiv – Preußischer Kulturbesitz Berlin), ve Vídni a Drážďanech. A právě vytěžení značně objemného, časově i původem nejednotného, paleograficky značně náročného pramenného materiálu, je třeba zvlášť ocenit.

Autor svou práci rozvrhl do čtyř oddílů, z nichž v prvním stručně shrnul dějiny Dolní Lužice a její postavení v České koruně ca do roku 1490, následující tři obsáhlé kapitoly jsou vytvořeny na základě chronologicko-politického kritéria s přihlédnutím k osobnostem na postu dolnolužického zemského fojta. Primárně se L. Březina sice zabývá jednotlivými fojty, připomíná jejich životní osudy, kariéru, ale současně postihuje i správní systém v Dolní Lužici s ohledem na celou Českou korunu (srovnání s Horní Lužicí, vztahy ke Slezsku atd.). Nápaditější mohl být v názvech podkapitol, jejichž označení pouze jmény příslušných fojtu poněkud navozuje falešný dojem encyklopedického přehledu. Vlastní text je ale podstatně bohatší.

Souhrn badatelských výsledků je výstižný a zároveň upozorňuje na možnosti využití získaných poznatků pro obecnější zhodnocení právy České koruny od převzetí vlády Vladislavem II. Jagollonským nad všemi korunními zeměmi (1490) do roku 1620, tak také naznačuje cestu dalšího studia dosud českými badateli opomíjených pramenů. Škoda jen, že autor nepostoupil k většímu zobecnění získaných poznatků ve vztahu k politicko-správnímu systému České koruny za vlády prvních Habsburků na českém trůně, trochu nevýrazně vyznívá i charakteristika úlohy fojta ve vztahu ke králi a pokračující existenci České koruny.

Pečlivě zpracované poznámky nepochybně budoucímu zájemci o dějiny Dolní Lužice velmi usnadní vstup do problematiky a orientaci v pramenech a jejich uložení.

Jedině lze snad zalitovat, že práci nedoprovázejí žádné doplňující přílohy, ani ilustrační materiál, který by mohl čtenáři přiblížit u nás poněkud neznámou zemi. Pokud bude autor uvažovat o vydání své studie – což by bylo velmi žádoucí – neměl by zapomenout ani na tuto složku prezentace dosažených výsledků.

Předkládanou disertační práci PhDr. Lud'ka Březiny považuji za velmi zdařilou a doporučuji ji k obhajobě.

23. března 2011

prof. PhDr. Lenka Bobková, CSc.
vedoucí práce